

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 29.06.1984, sp. zn. 6 Cz 23/84, ECLI:CZ:NS:1984:6.CZ.23.1984.1

Číslo: 7/1986

Právní věta: Naturální požitky, které se nezahrnují do průměrného výdělku před vznikem škody (§ 195 odst. 1 zák. práce a § 31 odst. 2 písm. d/ nařízení vlády ČSSR č. 54/1975 Sb.), se nezahrnují také do výdělku po pracovním úrazu.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 29.06.1984

Spisová značka: 6 Cz 23/84

Číslo rozhodnutí: 7

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody v pracovním právu, Pracovní úraz

Předpisy: 65/1965 Sb. § 195 54/1975 Sb. § 31

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobce se proti žalované organizaci domáhal odškodnění pracovního úrazu; požadoval, aby mu žalovaná organizace nahradila ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti za dobu 18 měsíců částkou 10 505,- Kčs.

Žalovaná organizace ve svém vyjádření k žalobě v průběhu řízení uvedla, že je ochotna žalobci uhradit pouze částku 8009,- Kčs. Navrhovala proto, aby žaloba ohledně vyšší částky byla zamítnuta.

Okresní soud v Ostravě rozhodl rozsudkem tak, že žalovanou organizaci uznal povinnou zaplatit žalobci 8501,- Kčs do 3 dnů od právní moci rozsudku a pokud žalobce požadoval více, žalobu zamítl. Dospěl k závěru, že žaloba je převážně důvodná. Při výpočtu náhrady za ztrátu na výdělku za dobu 18 měsíců vycházel z průměrného výdělku žalobce za předchozí kalendářní rok a z jeho výdělku po pracovním úrazu a částečného invalidního důchodu v rozhodné době. Do hrubého výdělku žalobce započítal i naturální požitky v hodnotě 120,- Kčs měsíčně. Naturální požitky zahrnul také do výdělku žalobce po pracovním úrazu za dobu 18 měsíců, a to rovněž v hodnotě 120,- Kčs měsíčně, když k pozdějšímu zvýšení jejich hodnoty na 174,- Kčs měsíčně nepřihlédl. Započtení hodnoty naturálních požitků do výdělku po pracovním úrazu odůvodnil tím, že hodnota naturálních požitků byla zahrnuta i do průměrného výdělku žalobce před vznikem škody.

Žalovaná organizace podala odvolání do výroku rozsudku, jímž jí bylo uloženo zaplatit žalobci více než 7907,- Kčs (tedy dalších 594,- Kčs). V odůvodnění odvolání namítala, že není důvodu, aby se

nepřihlíželo ke zvýšení hodnoty naturálních požitků, k němuž u žalobce došlo.

Krajský soud v Ostravě svým rozsudkem změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalovanou organizaci uznal povinnou zaplatit žalobci 7907,- Kčs do 3 dnů od právní moci rozsudku a pokud bylo žádáno více, žalobu zamítl. K odůvodnění svého rozhodnutí zejména uvedl, že není důvod, aby do výdělku po pracovním úrazu nebyla zahrnována celá hodnota naturálních požitků, které jsou součástí mzdy, a to v rozsahu, v jakém byly skutečně poskytnuty.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, tak, že uvedeným rozsudkem soudu prvního stupně ve výrocích, jimiž byla žalovaná organizace povinnou zaplatit žalobci vyšší částku 7907,- Kčs a ve zbytku byla žaloba zamítnuta, a rozsudkem odvolacího soudu ve výrocích, jimiž byl rozsudek soudu prvního stupně změněn tak, že žalovaná organizace byla uznána povinnou zaplatit žalobci 7907,- Kčs a ve zbytku byla žaloba zamítnuta, byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Vyřešení otázky, podle kterých právních předpisů je třeba posuzovat nárok žalobce z hlediska zápočtů naturálních požitků do průměrného výdělku a do výdělku po pracovním úrazu, závisí na zjištění doby, kdy žalobci vznikl nárok na náhradu za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti podle ustanovení § 195 zák. práce.

Při zjišťování průměrného výdělku je třeba postupovat podle ustanovení § 30 a násl. nařízení vlády ČSSR č. 54/1975 Sb. Naturální požitky se podle ustanovení § 31 odst. 2 písm. d) tohoto nařízení vlády ČSSR do hrubého výdělku, z něhož se průměrný výdělek zjišťuje, nezahrnují (pokud pracovníkovi náleží za dobu jeho nepřítomnosti v práci).

Co je třeba rozumět výdělkem po pracovním úrazu ustanovení § 195 odst. 1 zák. práce ani ustanovení § 59 nařízení vlády ČSSR č. 54/1975 Sb. neřeší z hlediska možnosti zápočtu naturálních požitků do výdělku po pracovním úrazu. Došlo-li u pracovníka při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním k poškození na zdraví úrazem, odpovídá ve smyslu ustanovení § 190 odst. 1 zák. práce organizace za škodu tím vzniklou. Smyslem odškodnění pracovního úrazu je nahradit poškozenému pracovníku tu majetkovou újmu, která vznikla v důsledku pracovního úrazu. Proto je třeba výdělkem po pracovním úrazu rozumět ten výdělek, do něhož nejsou zahrnuta plnění, která nejsou součástí hrubého výdělku rozhodného pro výpočet průměrného výdělku (§ 31 odst. 2 písm. a/ a d/ i § 34 odst. 1 nařízení vlády ČSSR č. 54/1975 Sb.).

Tomu, že např. deputátní uhlí a dříví nelze považovat za výdělek po pracovním úrazu, nasvědčuje i ustanovení § 6 výnosu ministerstva hornictví z 1. 4. 1967 č. 8/1967, o deputátním uhlí a dříví v uhelném průmyslu (jehož vydání bylo oznámeno v částce 17/1967 Sb.), podle něhož se deputátní uhlí za podmínek uvedených v tomto ustanovení poskytuje i důchodcům a vdovám po pracovnících nebo důchodcích, i když nejsou v pracovním poměru a nepřísluší jim mzda.

Takové chápání naturálních požitků umožňuje přesnější a spravedlivější vyjádření majetkové újmy, která vznikla pracovníku v důsledku pracovního úrazu. Naproti tomu posuzování např. hodnoty deputátního uhlí a dříví jako součástí výdělku pracovníka po pracovním úrazu (jak to dovodil v projednávané věci odvolací soud) by vedlo ke krácení nároků poškozených pracovníků pracovním úrazem nebo nemocí z povolání, neboť by se jim o hodnotu naturálních požitků snižovala náhrada za ztrátu na výdělku poskytovaná organizací podle ustanovení § 195 zák. práce. Snižování náhrady by se dokonce stupňovalo v závislosti na zvýšení hodnoty naturálního plnění, jak se také stalo v této věci u deputátního uhlí, poskytovaného žalobci, z částky 120,- Kčs měsíčně na částku 174,- Kčs měsíčně.

Dalšího pochybení se dopustil odvolací soud v tom, že při rozhodování o opravném prostředku překročil meze, ve kterých se žalovaná organizace domáhala ve smyslu ustanovení § 212 odst. 1 věta první, o. s. ř., přezkoumání napadeného rozsudku soudu prvního stupně. Žalovaná organizace napadla odvoláním výrok o věci samé pouze v tom rozsahu, pokud jí bylo uloženo zaplatit žalobci vedle částky 7907,- Kčs ještě další částku 594,- Kčs. Poněvadž v této věci nešlo o žádný případ uvedený v ustanovení § 212 odst. 1, věta druhá, o. s. ř., byl odvolací soud mezemi odvolání vázán a nemohl o povinnosti zaplatit částku 7907,- Kčs znovu rozhodnout, když rozsudek soudu prvního stupně v této části nebylo již možné přezkoumat.

Uvedenými rozsudky byl tedy porušen zákon v ustanoveních § 6, § 120 odst. 1, § 153 odst. 1 a § 212 odst. 1 o. s. ř. v souvislosti s ustanovením § 195 odst. 1 zák. práce ve vztahu k ustanovením § 30 a § 31 odst. 2 písm. d) nařízení vlády ČSSR č. 54/1975 Sb.